

Чи можна порівняти ставлення Китаю до Тайваню і Росії до України?

Поразка в Кримській війні спинила Росію в Європі. В Азії вона скорила Казахстан і Коканд, підпорядкувала Хіву і Бухару, вела наступ на Туркменію, а договором у Пекіні 1860 р. змусила Китай віддати Забайкалля і Примор'я. Уряд Столипіна заохотив колонізацію, аби зменшити соціальну напругу: «далі їдеш, тихше будеш». Українці кількісно перевищили інших переселенців. Перемога Японії 1905 р. загальмувала тиск Росії. Радянський Союз винищив українство Зеленого Клину, воював у Маньчжурії, Монголії, Синьцзяні, порушив угоду про ненапад з Японією, розбив Квантунську Армію 1945 р., загарбав Курили, розколов Корею. Москва підтримала націоналістів Гоміндану проти Японії, але в Китаї Комуністична партія 1949 р. перемогла його в громадянській війні.

Тайвань (Формоза) колись мав нечисленне тубільне населення і належав Китаю. Після воєнної перемоги Японія за договором у Симоносеці анексувала і тримала острів 1895–1945 р., а потім повернула Китаю. З перемогою комуністів у Пекіні на Тайвань втекли недобитки Гоміндану, і наступники їх тримаються досі під захистом американців. Відтоді Тайвань від авторитаризму піднісся до рівня демократії й добробуту найрозвиненіших країн. Злякана цим прикладом, Китайська Народна республіка вважає острів своїм і погрожує нападом, якщо Тайбей змінить назву «Китайська республіка» на Республіку Тайвань, адже без приводу для примусового «возз'єднання» бунтівної провінції це агресія проти іншої країни з і згубними наслідками за міжнародним правом.

Після жахливого маоїзму, який коштував Китаю кількадесятьох мільйонів життів, відлига в надії на лібералізацію тривала недовго, маніфестації студентів за демократію на майдані Тяньаньмінхь потоплено в крові. Проміжною ланкою до возз'єднання колишньої британської колонії Гонконгу з Китаєм по формулі «Одна країна – дві системи» була умова, що кількадесят років перехідної доби там збережеться ліберальний устрій. Пекін потребував фінансовий ринок, але придушив силою заворушення в Гонконгу. А в КНР формальну періодичність виборів замінено на не обмежену терміном особисту владу Сі Цзиньпіна.

В Америці греблі гідроелектростанцій використовували перепад води в ущелинах. А радянські гідроелектростанції на рівнинах занапали Дніпро і Волгу. Водосховища на Сибіру потопили рільництво, бо далі від річок тайга і вічна мерзлота. А в Китаї півтора мільйонів внутрішніх мігрантів, і Забайкалля та Примор'я на його мапах заштриховано, як тимчасово окуповані землі. Збройні сутички частішали (згадаймо острів Даманський), і щоразу після переможних реляцій росіян Кремль ішов на поступки, а після дезінтеграції СРСР цей кордон без захисту. На Далекому Сході більшає працелюбних китайців з інвестиціями, а концесії перетяли Транссибірську магістраль теренами, де чинні закони КНР.

Китай нарощує бойову потужність. URL: https://defence-ua.com/army_and_war/jak_knr_naroschuje_svoju_vijskovu_potuzhnist-5922.html

Президент Китаю Сі Цзіньпін закликав силовиків готуватися до «найгірших сценаріїв»
URL: <https://tsn.ua/svit/gotuvatisya-do-naygirshih-scenariyiv-si-czinpin-poperediv-silovikiv-kitayu-pro-burhlivi-chasi-2341675.html>

Дім народних зборів КНР

Пекін і Москва пропагують «возз'єднання» Тайваню з Китаєм, а України з Росією. Режим Путіна прагне довести, буцімто Україну вигадав Ленін і віддав їй «споконвіку російські» землі, а українці є «одним народом» з росіянами і потрапили під ярмо «нацистів» з Західної України. Кремль повірив брехні своїх спецслужб, ніби «п'ята колона» підтримує «спеціальну військову операцію», а населення України вітатиме московських «визволителів». При вторгненні в лютому 2022 р. росіяни взяли з собою парадні уніформи, а харчі на пару днів. Крах маячні сподівань на бліцкриг спантеличив, але не вгамував Москву. Пекін нейтрально стежить за перебігом цієї війни, обмежує співпрацю і не повторює помилок Москви, а терпляче вичікує, куди і як тиснути. Демократії між собою не воюють, а тоталітаризм і авторитаризм керуються власними забаганками і співвідношенням сил. Успіх України, поряд з іншим, врятував Тайвань, адже стримав Китай від конфронтації зі США, яка загрожує карою агресорові.

Бібліографія

Закляті друзі. Як змінилося ставлення Китаю до Росії після її військових невдач в Україні. ВВС Україна. 12 січня 2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-64246356>

Калмиков О. Нова китайська відкритість. Чому Сі Цзіньпін змінив курс. ВВС 22 січня 2023. URL: [bbc.com https://www.bbc.com -ukrainian-features-64365364](https://www.bbc.com/ukrainian/features-64365364)

Фіктивний шлюб: Як війна в Україні об'єднує і розділяє Росію та Китай. Голос Америки 7 січня 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/viyna-ukrayina-rosiya-kytay-zakhid/32241890.html>

Михайло КІРСЕНКО